

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

NIHAT ZEYBEKÇİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2015/5633)

Karar Tarihi: 8/5/2019

R.G. Tarih ve Sayı: 29/5/2019-30788

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Kadir ÖZKAYA
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör : Gülsüm Gizem GÜRSOY
Yunus HEPER
Başvurucu : Nihat ZEYBEKÇİ
Vekili : Av. Hasan OYMAK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, bir siyasi parti liderinin Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) parti grup toplantısında yaptığı konuşmada sarf ettiği sözler nedeniyle şeref ve itibar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 30/3/2015 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

6. Başvurucu 2011 yılından beri Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) milletvekili olup öncesinde de Denizli belediye başkanı olarak görev yapmış -sonrasında ekonomi bakanı olarak görev yapacak olan- aktif bir siyasetçidir. Davalı ise olayların meydana geldiği dönemde ana muhalefet partisi olan ve hâlen en fazla sandalye sayısına sahip ikinci parti konumunda bulunan Cumhuriyet Halk Partisinin (CHP) genel başkanıdır.

7. TBMM Genel Kurulunda 1/11/2012 tarihinde başlayıp 2/11/2012 tarihinde biten oturumda yapılan yoklamalarda usulsüzlük yapıldığına ilişkin tartışmalar yaşanmıştır. CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu 6/11/2012 tarihli grup toplantısında bu usulsüzlük iddialarını gündeme taşımış ve bu kapsamda başvurucu ile ilgili birtakım sözler sarf etmiştir.

8. Anayasa'nın 96. maddesinde toplantı ve karar yeter sayıları düzenlenmiştir. 13/4/1973 tarihli ve 14506 sayılı TBMM İçtüzüğü'ne göre ise TBMM başkanı oturumu açarken tereddüte düşerse yoklama yapmaktadır. Bu yoklama elektronik oylama düğmelerine basmak veya imzalı pusula vermek suretiyle iki şekilde yapılmaktadır. Yoklama sırasında özürsüz veya izinsiz bulunmayan milletvekili o birleşimde yok sayılmaktadır. Anılan yoklama sisteminde usulsüzlükler yapıldığı iddiası birçok kez Meclis gündemine getirilmiş ve bu konuda çeşitli tartışmalar yaşanmıştır.

9. CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu bu tartışmalar ekseninde 6/11/2012 tarihli parti grup toplantısında yaptığı konuşmada TBMM oturumunda yapılan yoklama sırasında usulsüzlükler yapıldığı iddiasını gündeme getirmiş, konuşmanın devamında başvurusunun da isminin geçtiği ifadeler kullanmıştır. Bu ifadeler özetle şöyledir:

"...Kendisi Meclis'te olmadığı halde oradaymış gibi oy pusulası gönderen milletvekilleri var... 1-2 kişi yapsa neyse diyelim. 50 kişinin sahtekarlık yaptığı toplantılar var... Bunları artık ifşa ediyorum. Seçim bölgesindeki vatandaşlar da 'hangi sahtekarlara oy verdiklerini görsünler' diye söylüyorum..."

...A. A. (Kemal Kılıçdaroğlu isimleri tam olarak söylüyor), İzmirliyle söylüyorum, sizin bir milletvekiliniz var sahtekarlık yapıyor. M.K., Konya. Konyalılara da söylüyorum, hem Meclis'e gelmeyecek hem sahtekarlık yapacak. S.B, Elazığ milletvekili. Bizim Elazığ'dan sorumlu milletvekilimiz var ama Elazığ milletvekilimiz yok, sahtekar olacağına hiç olmasın daha iyi. M. Ö., Hatay milletvekili. Uygarlığın, güzelliğin beşiği olan bir kent, sahtekar bir milletvekili yakışır mı?"

...Nihat Zeybekçi, Denizli, kesinlikle zeybek oyunu oynamasın, çünkü sahtekarlara zeybek oyunu oynamak düşmez. C.C.Ç., Bursa. Bursalı kardeşlerime de söylüyorum, seçtiniz, Parlamento'ya gönderdiniz, sahtekarlık yapıyor. Parlamento'da sahtekarlık yapan bir milletvekili yarın neleri satar çıkarları için artık onu da milletim takdir etsin. Buna sessiz kalan, bugüne kadar ses çıkarmayan kim olursa olsun AKP Genel Başkanı da eğer hala sessizliğini koruyorsa bu sahtekarlara ortaktır."

10. CHP liderinin yaptığı bu konuşma sonrasında içlerinde başvurusunun da bulunduğu, adı geçen altı milletvekili ortak bir basın açıklaması yayımlamıştır. Basın açıklamasının ilgili kısımları özetle şu şekildedir:

" Geçtiğimiz hafta Perşembe başlayıp Cuma sabaha karşı biten Türkiye Büyük Millet Meclisi oturumunda bir partinin yoklama istemesi sonucunda elektronik cihaz ile yoklama yapılmış, bu yoklama sırasında birçok milletvekili elektronik cihazla yoklama verirken bir çoğu da pusula ile yoklamaya katılmıştır. ...Bu yoklama elektronik cihazla yapılan yoklama ile aynı geçerliliğe sahiptir ve hiç bir şüpheye yer yoktur. Her partiden milletvekili yoklamasını verdikten sonra farklı sebeplerle genel kurul salonundan ayrılabilirler, verdikleri oy veya yoklama içtüzüğe ve yasalara uygundur asla sahte değildir ve yapılan işlem de sahtekarlık değildir. Bu hakkını kullanan milletvekilini hangi yöntemi kullanırsa kullansın asılsız ve mesnetsiz iddialarla itham etmek, bunu da kamuya ilan etmek özellikle TBMM çatısı altında kimsenin haddine değildir, bu iddiada bulunan bizzat kendisi milleti kandıran iftiracıdır. Dolayısıyla genel kurul salonundan çıkan milletvekilini sahtekarlıkla

itham etmek ya çok büyük bir cehalet göstergesi yada yıllarca grup başkanvekilliği yapmış içtüzüğü çok iyi bilmesi gereken birisi için kötü niyetli siyasi rant girişimidir.

...Biz CHP Sayın Genel Başkanı tarafından insafsız, kasıtlı, siyasi ahlak ve özenden yoksun olarak yapılan iftiranın muhatabı olan milletvekilleri olarak insan vicdanına aykırı bu davranışın karşılığında hakkımızı hukuk yollarıyla arayacağımızı, milletin iradesinin yegane tecelli mekanı olan Türkiye büyük Millet Meclisine olan inancımızı ve bağlılığımızı bir kez daha sarsılmaz bir inanç ile teyit ederek ilan ediyor yüce milletimizi saygıyla selamlıyoruz."

11. Başvurucu, başvuruya konu konuşmada hakkında yer alan asılsız iddialar ve hakaret içeren ifadeler nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini ileri sürerek Kemal Kılıçdaroğlu aleyhine tazminat davası açmıştır. Ankara 21. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) 21/5/2013 tarihinde davanın reddine hükmetmiştir. Mahkemenin gerekçeli kararının ilgili kısmı şu şekildedir:

"...Davacının genel kurul toplantısında bulunduğu dair başkanlık kürsüsüne oy pusulası gönderdiği halde, yapılan yoklamada bulunmadığı tartışmasızdır. Bu durumda var olduğunu gösteren pusulanın sahte olduğu söylenebilecektir. Mazereti nedeniyle pusula verdiği düşünülürse, toplantıdan ayrılırken neden pusulasını iptal ettirmediği akla gelmektedir. Pusula sahiplerinin ismen okunup toplantıda olmadıklarında pusulaların iptal edildiği ve bu hususta teamül olduğu ileri sürülmüştür. Bu uygulamanın ne ölçüde sağlıklı işlediği bilinmekte midir? Bu durumda, dava konusu söylemin, Davacının davranışından kaynaklandığı açıktır. Bütün bunların siyaset yapılan grup toplantısında iktidar partisi eleştirilirken söylendiği de alınır, siyasi kişilerin daha tahammüllü olmaları gerektiği düşünülürse, davanın sabit olmadığı kanaatine varılmaktadır."

12. Temyiz üzerine karar Yargıtay 4. Hukuk Dairesince 21/1/2015 tarihinde onanarak kesinleşmiştir.

13. Nihai karar başvurucuya 2/3/2015 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 30/3/2015 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

14. 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "*Sorumluluk*" kenar başlıklı 49. maddesi şöyledir:

"Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür."

B. Uluslararası Hukuk

15. İlgili uluslararası hukuk kurallarının yer aldığı kararlar için *İlhan Cihaner* (2) (B. No: 2013/5574, 30/6/2014), *Bekir Coşkun* ([GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015) ve *Kemal Kılıçdaroğlu* (B. No: 2014/1577, 25/10/2017) kararlarına bakılabilir.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Mahkemenin 8/5/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

17. Başvurucu; yoklama yönteminin TBMM içtüzüğü ve teamüller ile açık olarak tanımlandığını, pusula ile verilen yoklamanın kavaslar eliyle Başkanlık Divanına ulaştırıldığını belirtmiştir. Pusula yöntemiyle verilen yoklamanın elektronik cihazla verilen yoklama ile aynı geçerliliğe sahip olduğunu ve bir milletvekilinin yoklama verdikten sonra herhangi bir sebeple Genel Kurul salonundan ayrılabilmesini ifade etmiştir. Başvurucu, Kemal Kılıçdaroğlu'nun gündeme getirdiği Meclis oturumuna katıldığını ancak zorunluluk nedeniyle oturumdan ayrıldığını ve bahsedildiği gibi bir kastın söz konusu olmadığını belirtmiştir. Zira ismi okunduğunda salonda bulunmayan milletvekillerinin oy pusulalarının yok hükmünde olduğunu ve yırtıldığını ifade etmiştir. Dolayısıyla söz konusu belgelerin ifsal kabiliyeti bulunmaması nedeniyle eyleminin *ihmal* ya da *acemilik* olarak değerlendirilebileceğini ancak suç teşkil eden bir eylem olan sahtekârlık olarak nitelendirilemeyeceğini belirterek kişilik haklarının zedelendiği iddiasıyla açtığı davanın reddedilmesinin Anayasa'nın 17. maddesinde tanımlanan şeref ve itibar hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

18. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" kenar başlıklı 17. maddesi şöyledir:

"(17) Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

19. Anayasa'nın "*Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*" kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(26) Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar..."

Bu hürriyetlerin kullanılması, ...başkalarının şöhret veya haklarının, ...korunması... amaçlarıyla sınırlanabilir...

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir."

1. Genel İlkeler

a Bireyin Şeref ve İtibar Hakkının Korunması

20. Bireyin kişisel şeref ve itibarı, Anayasa'nın 17. maddesinde yer alan "*manevi varlık*" kapsamında yer almaktadır. Devletin bireyin manevi varlığının bir parçası olan kişisel şeref ve itibara keyfi olarak müdahale etmemek şeklinde negatif yükümlülüğü ve üçüncü

kişilerin saldırılarını önlemek şeklinde pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır (*Adnan Oktar (3)*, B. No: 2013/1123, 2/10/2013, §§ 32-35). Şeref ve itibarı etkileyen saldırılar veya basın ve yayın yolu ile yapılan yayınlara karşı bireyin korunmaması hâlinde Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrası ihlal edilmiş olabilir (*Kadir Sağdıç [GK]*, B. No: 2013/6617, 8/4/2015, § 36; *İlhan Cihaner (2)*, § 42).

21. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi siyasetçilerin, kamuoyunca tanınan kişilerin ve kamusal yetki kullanan görevlilerin gördükleri işlev nedeniyle daha fazla eleştiriye katılmak durumunda olduklarını ve bunlara yönelik eleştirinin sınırlarının çok daha geniş olduğunu her zaman vurgulamıştır (*İlhan Cihaner (2)*, § 82; *Ergün Poyraz (2) [GK]*, B. No: 2013/8503, 27/10/2015, § 58; *Önder Balıkçı*, B. No: 2014/6009, 15/2/2017, § 42; *Kemal Kılıçdaroğlu*, § 55).

b. İfade Özgürlüğü

22. İfade özgürlüğü; kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanmaması ve bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Çoğunluğa muhalif olanlar da dâhil olmak üzere düşüncelerin her türlü araçla açıklanması, açıklanan düşünceye paydaş sağlanması, düşünceyi gerçekleştirme ve gerçekleştirme konusunda başkalarını ikna etme çabaları ve bu çabaların hoşgörüle karşılanması çoğulcu demokratik düzenin gereklerindedir. Dolayısıyla toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır (*Bekir Coşkun*, §§ 33-35; *Mehmet Ali Aydın [GK]*, B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 42, 43; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, §§ 35-38).

23. Anayasa Mahkemesi Anayasa'nın 26. maddesinde yer alan ifade özgürlüğünün demokratik bir toplumun zorunlu temellerinden olduğunu, toplumun ilerlemesi ve her bireyin gelişmesi için gerekli temel şartlardan birini oluşturduğunu pek çok kez ifade etmiştir (*Mehmet Ali Aydın*, § 69; *Bekir Coşkun*, §§ 34-36). Bu bağlamda ifade özgürlüğü herkes için geçerli ve demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemdedir (*Bekir Coşkun*, §§ 34-36).

24. Öte yandan Anayasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrası, ifade özgürlüğüne içerik bakımından bir sınırlama getirmemiştir. İfade özgürlüğü; siyasi, sanatsal, akademik veya ticari düşünce ve kanaat açıklamaları gibi her türlü ifadeyi kapsamına almaktadır (*Ergün Poyraz (2)*, § 37; *Önder Balıkçı*, § 40). Bu itibarla bir siyasetçinin kamuoyuna aktardığı görüşleri başkaları açısından *değersiz* veya *yararsız* görülse bile kişilerin subjektif değerlendirmelerinden bağımsız olarak ifade özgürlüğünün korumasındadır (*Kemal Kılıçdaroğlu*, § 52).

c. Temel Hak ve Özgürlüklerin Kullanımında Ödev ve Sorumluluklar

25. Demokratik bir toplumda siyasetçilere diğer siyasetçileri, hükûmet mensuplarını ve kamu görevlilerini eleştirme ve onlar hakkında yorum yapma hakkı tanınmış olmakla birlikte Anayasa'nın 26. maddesi sınırsız bir ifade özgürlüğünü tamamen garanti etmemiştir. Somut başvuruya bağlantılı olarak söylenecek olursa siyasetçilere yönelik eleştirilerin kişilerin itibarlarına zarar verir boyuta ulaşmaması gerekir. Bu, kişilerin sahip oldukları temel hak ve hürriyetleri kullanırken sahip oldukları ödev ve sorumluluklara gönderme yapan

Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder." biçimindeki 12. maddesinin ikinci fıkrasından doğan bir zorunluluktur. Anayasa'nın 26. maddenin ikinci fıkrasında yer alan sınırlamalara uyma yükümlülüğü, ifade özgürlüğünün kullanımına herkes için geçerli olan bazı görev ve sorumluluklar getirmektedir. Söz konusu sorumlulukların kapsamı, başvuru konusunun koşullarına ve ifade özgürlüğünü kullandığı vasıtalarla göre değişir (örnek kararlar için bkz. *Erdem Gül ve Can Dündar* [GK], B. No: 2015/18567, 22/2/2016, § 89; *R.V.Y. A.Ş.*, B. No: 2013/1429, 14/10/2015, § 35; *Fatih Taş* [GK], B. No: 2013/1461, 12/11/2014, § 67; *Önder Balıkcı*, § 43; *Kemal Kılıçdaroğlu*, § 53).

d. İfade Özgürlüğü ile İtibarın Korunmasını İsteme Hakkı Arasında Adil Denge

26. Anayasa Mahkemesi benzer başvurularda, başvuru konusunun Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında koruma altına alınan şeref ve itibar hakkı ile davalının Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü arasında adil bir dengeyi gözetilip gözetilmediğini değerlendirmektedir (*Nilgün Halloran*, B. No: 2012/1184, 16/7/2014, § 27, 41, 52; *Ergün Poyraz (2)*, § 56; *İlhan Cihaner (2)*, § 49; *Kemal Kılıçdaroğlu*, §§ 56-58). Bu, soyut bir değerlendirme değildir. Çatışan haklar arasında dengeleme yapılabilmesi için başvurucuya yöneltilen ifadelerin türünün, kamusal tartışmalara katkı sunma kapasitesinin, ifadelere yönelik kısıtlamaların niteliğinin ve kapsamının, ifadelerin kimin tarafından dile getirildiğinin, kime yöneldiğinin, tarafların şöhret derecelerinin ve ilgili kişilerin önceki davranışlarının, kamuoyu ile diğer kişilerin kullanılan ifadeler karşısında sahip oldukları hakların ağırlığının değerlendirilmesi gerekir (*Kemal Kılıçdaroğlu*, § 56; *Nilgün Halloran*, § 44; *Ergün Poyraz (2)*, § 56; *Kadir Sağdıç*, §§ 58-66; *İlhan Cihaner (2)*, §§ 66-73). Bunun için başvurucuya karşı sarf edilen sözlerin yapılan konuşmanın tamamından ve söylendiği bağlamdan koparılmaksızın olayın bütünselliği içinde ele alınması gerekir (*Nilgün Halloran*, § 52; *Önder Balıkcı*, § 45).

27. Öte yandan dava konusu söylemlerin maddi vakıaların açıklanması veya değer yargısı olarak nitelendirilmesi önemlidir. Bu noktada maddi olgular ile değer yargısı arasında dikkatli bir ayrıma gidilmelidir. Maddi olgular ispatlanabilse de değer yargılarının doğruluğunu ispatlamanın mümkün olmadığı hatırlanmalıdır (*Kadir Sağdıç*, § 57; *İlhan Cihaner (2)*, § 64). Ancak bir açıklamanın tamamen değer yargısından oluşması durumunda bile müdahalenin orantılılığı ihtilafli açıklamanın somut unsurlarla yeterince desteklenip desteklenmemesine göre tespit edilmelidir. Çünkü somut unsurlarla desteklenmiyorsa değer yargısı orantısız olabilir (*Cem Mermut*, B. No: 2013/7861, 16/4/2015, § 48).

28. Söz konusu değerlendirmelerde derece mahkemelerinin belirli bir takdir yetkisi bulunmaktadır. Ancak bu takdir payı, Anayasa Mahkemesinin denetimindedir. Anayasa Mahkemesinin görevi, bu denetimi yerine getirirken derece mahkemelerinin yerini almak değil fakat söz konusu yargı mercilerinin takdir yetkilerini kullanarak verdikleri kararların Anayasa'nın 17. maddesi açısından doğruluğunu denetlemektir. Anayasa Mahkemesi, derece mahkemelerince ortaya konan gerekçelerin *uygun ve yeterli* görünüp görünmediğini tespit edebilmek amacıyla başvuru konusunun şeref ve itibar hakkı ile karşı tarafın ifade özgürlüğü arasında uygun bir denge kurulup kurulmadığını başvuru konusunun bütününe bakarak değerlendirecektir.

2. İlkelerin Olaya Uygulanması

29. Eldeki başvurunun çözümlenmesinde başvurucunun ve davalının toplumsal konuları gözönünde tutulması gereken ilk husustur (*Kemal Kılıçdaroğlu*, § 59). Başvuruya konu olayın bir tarafında olayların meydana geldiği dönemde hem ana muhalefet partisinin hem de Türkiye'nin en eski partisinden lideri olan davalı Kemal Kılıçdaroğlu; diğer yanda ise Türkiye'nin önemli şehirlerinden birinin uzunca bir süre belediye başkanlığını yapmış, başvuruya konu olayların meydana geldiği dönemde iktidar partisinden bir süredir milletvekili ve kısa bir süre sonra da Türkiye'nin ekonomi bakanlığı görevini yürütecek olan başvuru bulunmaktadır. Her iki ismin de politik arenada oldukça aktif bir konuma sahip oldukları açıktır.

30. Başvuruya konu konuşma, CHP lideri tarafından haftalık grup toplantısında yapılmıştır. Söz konusu konuşmada ülkenin gündeminde yer alan birçok mesele ele alınmış, buna ilave olarak da iktidar partisinden bazı milletvekillerinin TBMM Genel Kurulunda yapılan yoklama sırasındaki tutumları eleştirilmiştir.

31. TBMM Genel Kurulunda Anayasa'nın 96. maddesinde öngörülen toplantı ve karar yeter sayısının bulunup bulunmadığının tespiti, TBMM İçtüzüğü'ne göre elektronik oy düğmelerine basmak veya imzalı pusula vermek suretiyle yapılmaktadır. İçtüzük'e göre TBMM başkanı oturumu açarken tereddüte düşerse yoklama yapmaktadır. Davalı, bahse konu konuşmasında Mecliste olmadığı hâlde oy pusulası gönderen çok sayıda milletvekili bulunduğunu ileri sürmüştür; isimlerini saydığı milletvekillerinin de bu şekilde Meclise gelmeden oy kullandıklarını ve bu nedenle de sahtekârlık yaptıklarını iddia etmiştir. Başvurucunun özellikle "*sahtekâr*" kelimesinin kullanılmasından şikâyetçi olduğu anlaşılmaktadır.

32. Milletvekillerinin oy pusulaları ile ilgili tartışmalar daha önce de müteaddit kere ülke gündemini meşgul etmiştir. Bu nedenle konuşmanın kamuyu bilgilendirme ve bu konuya dikkat çekme amacının olduğu, kamusal faydası olan bir tartışmaya katkı sunduğu hususlarında kuşku bulunmamaktadır.

33. İfade özgürlüğü; özellikle seçmenlerini temsil eden, onların taleplerini, endişelerini ve düşüncelerini politik alana aktaran, çıkarlarını savunan seçilmiş kişiler için büyük önem arz eder. Bu nedenle politikacıların halkın siyasi görüşlerine katkıda bulunma ve kitleleri aydınlatma görevleri de gözönüne alınarak mahkemelerce bu kişilerin açıklamalarına ancak istisnai olarak müdahale edilmesi uygun olacaktır.

34. Bu sebeplerle şeref ve itibar hakkına dayanılarak açılan bir davada kamusal faydası yüksek bir meseleye dikkat çekmeye çabalayan bir siyasetçinin ve özellikle olayların meydana geldiği tarihte ana muhalefet partisinden genel başkanının ifade özgürlüğü söz konusu ise bu tür davaların çok daha sıkı bir denetimden geçirilmesi gerekmektedir (*Kemal Kılıçdaroğlu*, § 60).

35. Ayrıca siyaset adamlarının birbirlerine karşı kullandıkları sözlerin açıkça polemik çıkarmaya, şiddetli tepkiler yaratmaya ve taraftarlarını konsolide etmeye yönelik siyaset üsluplarının bir parçası olduğu unutulmamalıdır (*Kemal Kılıçdaroğlu*, § 65). Şikâyete konu ifadeler, davalı ile başvuru arasındaki siyasi rekabet ile birlikte okunmalıdır. Nitekim davalının Meclis yoklamalarında usulsüzlük yapıldığını anlatmak amacıyla *sahtekâr* kelimesini kullanmasında ve bu sözü başvuruyla birlikte birçok milletvekiline yöneltmesinde bahsi geçen bu üslubun payı büyüktür.

36. Eldeki başvurunun karara bağlanması sırasında değerlendirilmesi gereken diğer bir husus ise davalının sebepsiz biçimde başvurucuyu hedef alıp almadığıdır. Başvurucuya karşı sarf edilen sözler, yapılan konuşmanın tamamı ve söylendiği bağlamdan koparılmaksızın olayın bütünselliği içinde ele alındığında davalının esas itibarıyla Meclis yoklamalarında yapıldığını iddia ettiği usulsüzlüğe dikkat çekmeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Davalı, başvurucu ile birlikte pek çok milletvekilinin ismini saymıştır; konuşmanın bütününde başvurucuyu doğrudan ve keyfi biçimde hedef aldığı değerlendirilmemiştir.

37. Gözönüne alınması gereken bir başka husus ise davalının konuşmasında ele alınan meselenin baskın bir şekilde politik alanda kaldığıdır. Bu çerçevede bir siyasetçi olarak başvurucunun söz ve davranışlarının siyasi rakiplerinden olan davalının sıkı ve yakın denetimi altında olması tabiidir. Siyasetçiler toplumsal açıdan diğer bireylere göre daha fazla yetki ve sorumluluğa sahiptirler. Bu kapsamda genel olarak muhalefet konumunda bulunan partilerin iktidar partisini denetleme, onlara görevlerini hatırlatma, yanlış giden konularda iktidarı uyarma ve kimi durumlarda çareler üretmeleri gerektiği kabul edilir.

38. Nitekim somut olayda başvurucu; Kemal Kılıçdaroğlu'nun gündeme getirdiği Meclis oturumuna katıldığını ancak oturumdan ayrıldığını, ismi okunduğunda salonda bulunmadığı için oy pusulasının yok hükmünde olduğunu kabul etmektedir. Başvurucudan diğer siyasetçilerin, özellikle muhalefet konumunda bulunanların takibi altında olduğunu bilerek hareket etmesi beklenir. Bu açıdan diğer insanlara nazaran kabul edilebilir eleştiri düzeyinin bir siyasetçi olan başvurucu açısından çok daha yüksek olduğu şüphesizdir.

39. Tüm bunlara ilave olarak davalının kullandığı dilin ona nasıl cevap verileceğini bilen bir siyasetçiye yöneltildiğine de dikkat edilmelidir. Başvurucunun kendisine yöneltilen sözlere karşı cevap verme konusunda oldukça geniş imkânları vardır. Başka bir deyişle başvurucunun siyasi konumu gereği yazılı ve görsel basına ulaşması bu konumda bulunmayan insanlara nazaran çok daha kolaydır ve itibarını zedelediğini düşündüğü ifadelerle karşı kendisini savunma imkânı bulunmaktadır. Nitekim davalının konuşmasından sonra başvurucunun da aralarında bulunduğu, adı geçen milletvekilleri ortak bir basın açıklaması yayımlayarak oy kullanma yönteminin nasıl yapıldığını anlatmış ve haklarındaki iddiaların asılsız olduğunu açıklayarak kamuoyunu bilgilendirmiştir.

40. İlk derece mahkemesi hâkimini söz konusu hükmü vermeye sevk eden gerekçeler bu gözlemler ışığında incelenmelidir. İlk derece mahkemesi, başvurucunun TBMM Genel Kurul toplantısında bulunduğu dair başkanlık kürsüsüne oy pusulası gönderdiği hâlde yapılan yoklamada bulunmadığını tespit etmiş ve bu durumda başvurucunun var olduğunu gösteren pusulanın sahte olduğunun söylenebileceğine karar vermiştir. İlk derece mahkemesi ayrıca başvurucunun mazereti nedeniyle pusula verdiği kabul edilse bile toplantıdan ayrılırken oy pusulasını iptal ettirmediğine dikkat çekmiştir. Dolayısıyla ilk derece mahkemesi dava konusu söylemin başvurucunun davranışından kaynaklandığını kabul etmiştir.

41. Anayasa Mahkemesinin vardığı sonuçlarla birlikte ilk derece mahkemesi kararı değerlendirildiğinde mahkemenin davalının ifade özgürlüğü ile başvurucunun şeref ve itibar hakkı arasında adil bir denge kurduğu sonucuna varılmıştır. İlk derece mahkemesinin başvurucunun davasını reddetmesini haklı göstermek için sunduğu gerekçeler uygun ve yeterli kabul edilmiş, davanın keyfi bir biçimde reddedildiği değerlendirilmemiş ve derece mahkemesinin takdir yetkisine müdahale etmeyi gerekli kılacak bir durumun bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

42. Açıklanan gerekçelerle başvuru sahibinin itibar hakkına yönelik bir ihlalin olmadığı açık olduğu anlaşılmıştır. Başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Şeref ve itibar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 8/5/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ